

СПЕЦИФІКА ТА ОСОБЛИВІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ

Педагогічна професія — є однією з найстаріших. Виникла вона на ранніх етапах розвитку людства у зв'язку з потребою передавати молодому поколінню набутий досвід, виділившись згодом в окрему галузь.

У наш час професійна діяльність викладача особливо вищого навчального закладу є багатоаспектною. Вона охоплює не лише наукові пошуки, суто викладацьку діяльність, а й включає методичну роботу, виховний та організаційний вплив на студентство, самовдосконалення.

Викладацька діяльність тісно пов'язана зі спілкуванням, здійснюється завдяки йому. Комунікативний компонент діяльності викладача реалізується в процесі передачі навчальної інформації студентам і в процесі формування ділових і міжособистісних відносин. Ефективність цього процесу (передачі навчальної інформації) залежить від його фахових і психолого-педагогічних знань і вмінь.

Через безпосереднє спілкування викладача з учнем здійснюється найголовніше в педагогічній діяльності — вплив особистості на особистість. У зв'язку з цим комунікативні здібності та вміння педагога набувають ролі професійно значущих. Ефективність професійно-педагогічного спілкування викладача залежить від рівня сформованості його комунікативної культури. Природною основою якої є комунікабельність людини.

Стиль спілкування, що задається викладачем, істотно впливає на ставлення студентів до навчального предмета, який він викладає. Надмірно велика дистанція, яку встановлює викладач між собою й студентами, призводить до того, що учні бояться звернутися до нього за роз'ясненнями, ховають своє нерозуміння. Надмірно близька дистанція, неформальні відносини можуть викликати в студентів ілюзію необов'язковості, небажання глибоко засвоювати навчальний предмет.

Однією з найголовніших якостей викладача є його професійна компетентність. Проте, ці якості не обмежуються лише знанням свого предмета. Він — умілий комунікатор. Володіючи власним тілом, обличчям, інтонацією тощо, викладач керує враженням, яке справляє на оточення. Педагог здійснює на своїх учнів не тільки на-

вчальний вплив, він також впливає на них своєю особистістю, духовністю, емоційністю, отримуючи від них відповідний відгук.

Його комунікативна поведінка, заснована на коректності, вимогливості до себе й учнів, стимулює пізнавальний інтерес, мотивацію процесу навчання. Продуктивна комунікативна поведінка сприяє створенню в процесі навчання ділової атмосфери, налаштовує на взаємодію, ритмічність у роботі.

Саме формування у студента високої мотивації до навчання, повинно стати важливим завданням кожного викладача. Мотивація до навчання у студентів, тобто їх зацікавленість як у кінцевому підсумку навчання, так і в самій участі у процесі навчання, може суттєво відрізнятись. Найважливішим чинником, що впливає на міру зацікавленості слухачів у навчанні, є міра затребуваності отримуваних знань, умінь і навичок у реальній роботі.

До основних чинників, що впливають на мотивацію до навчання належать:

- інтерес слухачів до проблеми, що досліджується;
- ступінь втягнення студентів до процесу навчання;
- успішність освоєння навчального матеріалу;
- умови навчання;
- особистість викладача;
- можливість використання матеріалу, що вивчається на практиці.

Підвищення рівня мотивації до навчання у слухачів є важливим завданням, яке викладачам приходится вирішувати вже у процесі реалізації навчальної програми. Найефективніше вирішити це завдання дозволяє використання в межах навчальної програми активних методів навчання — ділових ігор, ситуаційного та ролевого моделювання, групових дискусій тощо. Ці методи не тільки впливають на створення позитивного емоційного клімату, в якому проходять заняття, а й суттєво підвищують особисту зацікавленість учасників у процесі навчання і ступінь освоєння матеріалу, що вивчається.

Отже, рівень педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу є важливим чинником навчально-виховного процесу. Він позначається не лише на результатах навчання студентів, а й на формуванні їх як особистостей. У свою чергу, розвиток цієї майстерності тісно корелює з ставленням до себе, вимогами до своєї діяльності, особистісними якостями. Можна вивчити свій фаховий предмет, або мати систему психолого-педагогічних знань, але це не забезпечить відповідної компетентності. Майстром стає той, хто прагне цього, хто працює, хто осмислює власну діяльність.